

Skånska höjdare

I Skäralids naturreservat på Söderåsen finns Sveriges högsta bok. Den är 40 meter hög och innehåller ved som skulle kunna ge en villa värme och varmvatten nästan ett helt år.

Foto: NIKLAS GUSTAVSSON

Intill Skärsjön i Skärалid på Söderåsen växer Sveriges högsta bok. Bara några meter därifrån står den högsta eken i landet.

Båda höjdarna slog rot på den danska tiden. Träden är numera skyddade i naturreservatet och om ett par år är hela området nationalpark.

Sveriges högsta bok har en höjd av 40 meter. Den växer ett 20-tal meter från Skärsjöns strand i Skärалids naturreservat på Söderåsen.

KLIPPAN

Boken innehåller 25 kubikmeter ved i travat mått och skulle ha räckt till att förse en villa med värme och varmvatten nästan ett helt år.

Men ve den som ger sig på denna bok med såg och yxa. Boken är fredad för all tid framöver. Och om ett par år är hela området nationalpark. Boken är en del av Skärалids värdefulla natur som går i arv till kommande generationer.

Bara några fåtal meter från landets högsta bok står den högsta eken i landet. Den är fyra meter kortare än boken, men en höjd av 36 meter är mycket för en ek.

Ekar blir nämligen normalt inte så höga beroende på sitt växtsätt med kort stam och grova grenar. Normal högsta höjd är 24 meter.

Landets näst högsta ek finns utanför Oskarshamn och är 26 meter hög.

En ek kan bli 1 000 år. Landets högsta ek i Skärалid är inte riktigt så gammal, men kan dateras till den danska tiden.

En bok kommer inte upp i ekens höga ålder, men landets högsta bok i Skärалid bedöms ha slagit rot för 300 år sedan.

Arbetet med att upphöja Skärалids naturreservat till nationalpark är långt framskridet. 1995 kan riksdagen fatta det avgörande beslutet.

Området är 1 200 hektar stort och inrymmer bland annat Sveriges största sammanhängande lövskog samt den kända Skärалidsravinen med sina dramatiska former.

Vulkanrest

Inte långt från Skärалid finns ett annat stycke märklig natur. I Rallate, precis vid länsgränsen, gömmer sig resterna av en skånsk vulkan.

Följer man väg 108 mellan Skärалid och Röstånga rinner en liten bäck ut just där vägskylden talar om att man byter län. Följ den lilla rännen in till höger ett 20-tal meter. Där skjuter en klippa av en mörk, fin-kornig bergart upp ur den frodiga grönskan.

Bergarten är basalt, som en gång glödande fyllde kraterröret till vulkanen i Rallate.

Själva vulkankägglan är för länge sedan borta; det är bara en liten propp i hålet, en s.k. kupp, som finns kvar.

Basalten i Rallate är intressant därför att den klyftat sig i ett stort antal sexkantiga pelare. Det regelbundna mönstret verkar konstgjort och är av samma fantasieggande slag som vid Giants Causeway på Irland och Devils Rock i Wyoming. Förklyftningen är ett krympningsfenomen som inträffade när den glödande basalten stelnade för hundra miljoner år sedan.

Rallatevulkanen är en av många i Mellanskåne. Den största är Jällabjer bara en liten bit bort öster om Röstånga.

Basaltpelarna i Rallate är rester av en gammal vulkan som spydde ut glödande magma för åtskilliga miljoner år sedan.

Foto: GÖRGEN PERSSON